

SZEKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 10 K, fél évre 5 K, negyed évre 2 K 50 fillér. Községek, papok, gazdasági egyleti tagok és községi előjárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon

Egy példány 10 fillér.

Telefon

FELELŐS SZERKESZTŐ

Dr. PÁL ERNŐ

ÜGYVÉD.

SZÉPIRODALMI FŐMUNKATÁRS: Fülei Sz. Lajos.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 15. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért, más hirdetések olcsó árszabás szerint. Nyílt-tér sora 1 K.

M. kir. postatakarékpénztári chequeszám 10,489. szám.

Hol a legyőzött?

Irta: Kossuth Ferenc.

Sok jel arra mutat, hogy az új rendszer, melynek a mostani kormány ez idő szerinti kifejezője, azzal a szándékkal rendezkedik be, hogy az országot sokáig kormányozza.

Az a hír van elterjedve, hogy az uralkodó azt hiszi, hogy a nemzet le van győzve; elhitették ezt vele, arra a tényre mutatva rá, mint bizonyosságra, hogy a képviselőházat fegyveres erővel fel lehetett oszlatni, anélkül, hogy a főváros népe megmozdult volna; és az ország semmi részén sem történt összeütközés a kirendelt katonaság és a nép között. Ebből azt a következtetést vonják le, hogy a nemzet küzdelem nélkül megadta magát a nyers erőnek.

A nemzet ellenállása kezdetől fogva nem volt forradalmi természetű és most sem az és bár a nyers erő fitogtatása kihívás számba is mehetne, ez a kihívás nem elég arra, hogy az egész küzdelem békés, törvényes és alkotmányos jellegét megmántsítsa, kivált azért, mert a nemzet vezérei gondosan örködnek a felett, hogy ez így legyen.

A törvények magyarázata, a királyi jogok mibenvolta és terjedelme, az alkotmány tartalma és valódisága felett folyik a küzdelem a nemzet és király közt.

Ezek oly kérdések, melyeket nyers erőszak ugy sem dönthet el. Nem dönthetné el ezeket a vérontás sem, amelyre az országban senki sem gondol, tehát nincs mit csodálkozni azon, hogy nem következett be az, hogy a fegyvertelen tömegek ellenálljanak a gyorstüzelt fegyverekkel ellátott katonaságnak.

Akármi ly látszólagos sikerrel erőszakoskodik a fegyveres erő, ez az erőszak nem teszi igazzá sem a helytelen törvénytárazatot, sem nem ad egy hajszálnyival nagyobb terjedelmet a királyi jogoknak; mindössze is csak azt bizonyítja be, hogy az alkotmányjogi kérdéseket nem állandó békét biztosítható megegyezéssel, hanem karhatalommal akarják eldönteni, ami nem vezethet sem békére, sem megegyezésre, sem törvényes rendre; csakis ideig-óráig látszólagos csendre vezethet.

Alkotmányos, törvényes küzdelmet nem lehet ökölrel vagy szuronyokkal eldönteni; az így eldöntött kérdés csak addig ma-

rad eldöntve, míg az ököl bele nem fáj az ütésbe s a szuronyok el nem kopnak a helytelen használatban.

Egyszóval annak, aki egy jogi vitát erőszakkal dönt el, el kell készülnie lenni arra, hogy az erőszak a jognak érzetét csak növeli a nemzetben és az erőszak alkalmazásának szükségét állandóvá teszi.

Az uralkodóval előbb azt hittették el, hogy a nemzet küzdelme csak egyes pártok harca, amelyektől a nemzet zöme távol állt.

Ezen hit fölkelésére ügyes fogás volt a nemzetközi szocialistákkal történt szövetkezés, mert ezek, bár összes számuk az egész országban csekély, de a fővárosban túlnyomólag nagy számmal vannak, tehát éppen ott, hol jobban meglátják Bécsből azt, hogy mi történik, mint a vidéki jelenségeket.

A budapesti polgár nyugalmosra, szervezkedve nincs is arra, hogy az utcára menjen tüntetni. Éppen az ellenkezője áll ennek a szocialistákra vonatkozólag, akik a nép látszatát sikeresen magukra ölthetik Budapesten, az utcákat uralhatják és a hatalommal tartva, azt a tévhitet költetik fel a felületes szemlélőnél, hogy a nép, tényleg a nemzeti ügy védői ellen van; amit, hír szerint az uralkodóval el is hittettek.

Most pedig azt hitetik el a királylyal, hogy csak néhány izgató tartja fenn az egész nemzeti küzdelmet, a nép pedig közömbös és nyugodt; azt természetesen elmulasztják megfajteni, hogy miért kénytelen a kormány tekintélyes fegyveres erővel fedeztetni közegeit és megvédeni őket a „nyugodt” nép ellen.

E téves felfogásokból és tudósításokból fejlődött ki az uralkodónál az a hit, hogy a nemzet „le van győzve” s mint legyőzöttnek meg kell fizetnie veresége árát; ez az ár pedig az, hogy mondjon le oly jogokról, amelyekkel a nemzet az ő legjobb hite szerint feltétlenül bír.

E hit, hogy a nemzet „le van győzve” még nehezebbé teszi a helyzetet; mert oly elhatározásokat szül, amelyek nem születnének meg a nemzettel szemben, ha a helyzet valódisága ismeretes lenne a legfelsőbb helyen.

A nemzet ellenállása kezdetől fogva e két alkotmányos jog gyakorlásában csucosodott ki: nem fizetni a meg nem szavazott adót és nem adni a meg nem ajánlott ujoncokat.

Kezdetől fogva ebből állt az ellenállás és semmi másból; s ebből áll és semmi másból most is.

Hol, mikor, miképpen lett ez az ellenállás legyőzve? Hol, mikor, miképpen lett ennek legyőzése megkísérelve?

Csodálkozva kérdezheti tehát magától, aki a helyzetet ismeri, hogy vajon miben nyilvánul meg a nemzet legyőzése? Abban talán, hogy egész csendben és rendben megmarad amellett, hogy nem fizeti a meg nem szavazott adót és nem adja a meg nem ajánlott ujoncokat.

Meggyőződése szerint vétkezett arról beszélni, bármi történéjék is, hogy akár a király, akár a nemzet le vannak, vagy lesznek győzve. Nem erre kell törekedni sem a magyar hazafiságnak, sem a királyhűségnek, hanem arra, hogy majd valamikor, amikor belátják Bécsben, hogy forradalmat lehet fegyveres erővel leverni, de békés, alkotmányos küzdelmet nyers erővel leverni nem lehet, megtalálhassák a kibontakozás oly módját, amelyben ne legyen se győző, se legyőzött, hanem kölcsönös megértés legyen a nemzet és király közt.

Minden ökölcsepás messzebbre viszi e nap bekövetkeztetését, mert életerős, önértékes, igazáról meggyőződött nemzetet ökölrel kibékíteni nem lehet. De nincs oly erős ököl, amely ki ne fáradna és ki biztosíthat bárkit arról, hogy e kifáradás időpontja nem fog-e összeválni nagy, európai rázkódtatásokkal, midőn a dinasztának nem legyőzött, hanem erőteljes és áldozatkész nemzetre lenne szüksége?

Kossuth-kultusz.

Irta: Benedek János v. orsz. képvis.

A magyar nemzeti szabadság hajnalhasadásának időszaka összeesik a legnagyobb magyar szabadsághős halálának évforduló pontjával.

A magyar nemzet Messiásának halála a magyar szabadság örökzöld tavaszának idejében, a sírfelbontó, rügyfakasztó márciusban fordult a világra.

A szabadság ébredése összeesik a

szabadsághős elhunytával. Hajnal és alkony: Nagypéntek és Husvét találkozás az.

A világ megváltójának tragikus halála, a Golgothán elszenvedett martyrium a keresztény világ gyászának örök forrása; az a fekete Nagypéntek legszomorubb gyászünnepe a hívők megszámlálhatatlan millióinak. És gyásza az egész emberiségnek, mely legnagyobb jöltevéinek, felszabadító Héroszainak csak a vértanúság tövis-koszoruját, a megtagadás tragikus sorsát és a Golgotha kínkeresztjét szokta nyújtani.

Am a szomorúság, a csüggedés nagypéntekjét a felszabadulás, a feltámadás diadalünnepe váltja fel: hozsannát zúgnak a népek milliói Husvét ünnepének, mely soha meg nem ölhető, a sír rab-bilincseiből és a koporsó záraiból is feltámadó szabadság dicsőséges diadal-ünnepe.

Im egyesül gyász és diadal.

A mi márciusi szabadság-ünnepünket is felváltja a Kossuth Lajos apák elhunytának gyászos évfordulója. S ha valaha volt jelentősége annak, hogy a mi nemzeti dicsőségünk legragyogóbb nagyjait együtt ünnepelhettük a legnagyobb nemzeti gyász évfordulójával: most jött el annak a legalkalmasabb ideje.

A magyar alkotmányosság eltiporításának szomorú korszakában hatványozott dicsfényben tűnik fel előttünk a magyar szabadság legnagyobb bajnokának, a magyar alkotmányosság egyik leghatalmasabb védelmezőjének glóriás alakja; nem kell nekünk agitálni, nem kell a népet bujtogatni, serkenteni: fokozott erővel tör magának utat a magyar nép lelkében a Kossuth-kultusz.

Az a nagyszabású mozgalom, mely az országgyűlési függetlenségi párt égisze alatt Kossuth Lajos összes munkáinak terjesztésére megindult, egyik leghatásosabb eszköze a Kossuth-kultusz minél szélesebb körben való terjesztésének. Kossuth Lajos munkáinak nem szabad hiányoznia egyetlen művelt magyar családasztaláról sem és amikor e felhívással fordulunk az ország függetlenségi érzelmű közönségéhez, bizvást mondhatjuk, hogy a magyar nemzet egész egyeteméhez szólunk. Kossuth Lajos emlékéhez valóban csak úgy lehetünk méltókká, ha eszméi eljutnak mindenhová, ha írásai ott lesznek minden, minden magyar család tüzhelyénél, ami annyival is könnyebb, mert oly kedvező megrendelési módokat állapítottak meg, a melyek a munka megszerzését mindenkire nézve lehetővé teszik.

Ki veszi rossz néven a kesergő árvától, ha üldöző mostohája elől az édes apa sírjához menekül? Ki ne

találna természetesnek a hála fokozott kitörését a jóltevő iránt akkor, amidőn a jelen hálátlansága, a méltatlan bántalmak elől csakis a mult dicsőségének hálás emlékeztetésében találhat oltalmat a sanyargatott magyar nemzet.

A Kossuth-kultusz a magyarság védpajzsa. Látja már a nemzet azon része is, mely az ő általa hirdetett igazságok elől politikai eszélyességből jobb jövő reményében elzárkózott, hogy a történelem logikáját kijátszani nem lehet.

Az eltemetett emlékek sirjaikból visszafordulnak és szíven szurnak.

És a legszentebb érzelmeiben méltatlanul megbántott nemzet elmondhatja annál a szent sirnál:

Tenger kiapadhat,
Kőszikla ledőlhet,
Sarkából az idő
Kidönti a földet:
Kossuth igazsága
Rendületlen áll meg...
— Magyarok Istene,
Emlékét is áldd meg!

Március 15.

Egész nap hullott a hó. Tiszta fehér lepellel borította be a sártengert. Minden házon nemzeti zászló, minden keblen Kossuth Lajos képével diszitett szabadság-jelvény hirdette a nagy ünnepet. Délben az összes kereskedések bezárultak. Valóságos néptenger hullámozott a Kossuth Lajos utcában; türelemmel várva a Budapest-szálló disztermének fölnyitását, a hol a polgárság ünnepe megtartandó és ahol Ugron Gábor nagyszabásu ünnepi beszéde elhangzandó volt.

Már a kora reggeli órákban gyönyörű jelenség játszódott le a román. plebánia templomnál. A főgimnázium ifjúsága a Kossuth-nóta hangjai mellett, tömött négyes sorokban vonult előadásra az intézetbe. Szemükből az öröm sugárzott, a hazaszeretetnek, a belső megnyugvásnak, az új reményeknek és a bátor hitnek ifjú öröme a szív lelkesülttségével szállt felfelé az Egek Urához.

Az imádkozó ifjúság a templomból jött, hová — az eddigi szoká-

soktól eltérőleg — a nagy ünnepnapon egytől egyig elzarándokolt, hogy gyermeki lelkének melegségével, forró hazaszeretetének rajongásával kérje a nagy Istent, nemzetünk atyját, hogy hazánkat szabaddítsa meg ádáz ellenségétől s tegye függetlenné, szabaddá. A lelkesült ifjúságnak Szabó János lelkész mondott nagy misét s végül gyönyörű imádságot Máriához, hazánk Nagyszonyához. Majd az Oltári szentség előtt könnyes szemekkel énekeltek az ifjak a Himnuszt.

Akik látták ezt a megható, magasztos istenitiszteletet, örökre lelkükben marad annak emléke s bizonyára örömmel gondolnak arra, hogy míg a magyar ifjúság így őrzi, ápolja a hazaszeretet szent tüzét, amíg legszentebb, legdrágább vagyonáért így tud imádkozni: nem az osztrák, de még a pokol sem tudja Magyarországot tőlünk elrabolni.

Hasonló lelkesedéssel ünnepeltek az összes állami és felekezeti iskolák.

A főreáliskolában d. e. fél 10 és az ev. ref. kollegiumban 11 órakor, míg a községi elemi iskolában reggel 8 órakor volt az ünnepély.

A polgári leányiskola „Vörösmarthy önképző kör”-e is kivette részét a hazafias ünnepből s azt a következő műsorral tartotta meg: A növendékek a Himnuszt énekeltek, Lengyel Gabriella IV. o. n. Erdélyi Zoltán „Március 15.” című költeményét szavalta, míg Vass Róza III. o. n. „Emlékezés 1848. márc. 15-ikére” címmel írt felolvasását adta elő, erre a növendékek a „Nemzeti zászló”-t énekeltek. Lampérth Géza „Emlékezés 1848-ra” c. költeményét Kovács Ilona IV. o. n., Sas Ede „Március 15-én” c. versét Holstein Margit IV. o. n. és Petőfi „Talpra magyar”-ját Kassay Margit II. o. n. szavalta. A növendékek elénekeltek a „Marseilleisek”-t és a sikerült ünnepélyt a „Szózat”-tal zárták be.

Máréfalván.

Máréfalva község ünnepe megérdemli, hogy vele bővebben foglal-

kozzunk és ottani tudósítónk értesítését egész terjedelmében közöljük:

Máréfalva hazafias közönsége fényes ovációval ünnepelte meg március 15-ikét. György Lázár plebános reggel ünnepies misét mondott a hazáért, a melynek végeztével alkalmi imában kérte az Egek urát a hívekkel egyetemben, hogy távolítsa el koronás királyunk köréből a gonosz tanácsadókat s vessen véget a szenvedéseknek, melyek édes hazánkat máris elnyomva tartják. A templomból nemzeti zászló alatt, rendben, a Himnuszt énekelve az iskolába ment a közönség, hol az iskola gyermekek hazafias énekei közben megrázó, elragadó hangon szavalta el Kiss Ferenc tanító a „Talpra magyar”-t. Eget rázó hangon tört ki a nép szájából a refrén: „Esküszünk, esküszünk, hogy rabok tovább nem leszünk.” Olasz Péter joghallgató beszélt 1848. márc. 15-éről. György Lázár gyűjtő szavával lelkesítette a népet a nemzeti zászló fényének, tisztaságának megőrzésére, hangsúlyozván, hogy a háromszín egyuttal a hitet, a reményt és szeretetet is jelképezi.

Erdély András kántor-tanító fáradhatatlan buzgalommal iparkodott a legszebb hazafias énekeket csepegtetni a nép lelkébe. Az ünnepély végeztével Biró Ferenc községi főbíró és a 48-as függetlenségi párt elnöke vezetése mellett mintegy 400 ember — nemzeti zászló alatt — négyes sorban Székelyudvarhelyre indult Ugron Gábor beszédét meghallgatni. Utközben egy „rendeletet” adtak át a vezető elnökeknek, amely szerint csak egyenként szabadott volna a városba bemenni. Biró Ferenc nyomban közölte a rendeletet a menettel, ami azonban még tömörbbé és elszántabbá tette a népet. A rendeletet eldobták. Az ígért karhatalom szerencsére nem mutatkozott. Bizonyárameg gondolták, hogy elszánt emberekkel lesz dolguk. Vajon kitől jött e rendelet?...

Dicséretet érdemelnek a hazafias máréfalvi lányok is, akik nem tö-

ródve az idő zordságával, magukat nemzeti szalaggal feldiszitve, a menetet négyes sorban — énekelve követték.

Bár minden község így ünnepelne! Bár minden községnek ilyen vezetői, ilyen papja, ilyen népe és ilyen leányai volnának! Akkor mielőbb lenne „Nagy-Magyarország!”

Agyagfalván.

A székelyek Rákosmezéjén szintén lelkes ünneplés volt Dr Kállay Tamás, a kerület függetlenségi és 48-as v. képviselője, Dr Pál Ernő ügyvéd, lapunk felelős szerkesztője már a kora reggeli órákban odautaztak. A község apraja-nagyja összegyűlt és lelkes óvációkban részesítették a szónokokat. Dr Pál Ernő mondott gyűjtőhatású beszédet és Dr Kállay továbbra is kitartásra, nemzeti jogaink védelmezésére buzdította választóit.

Székelyudvarhelyt.

Alig volt délután 2 óra, tümege-sen tódult a közönség a Budapest-szálló diszterméhez, mely ez alkalomra szűknek bizonyult. Oly rohamosan áramlott a publikum, hogy feltartóztatni lehetetlen volt. Így történt aztán, hogy néhány perc alatt az előbb érkezettek a szó teljes értelmében zsufolásig megtöltötték a város e legnagyobb termét. A közönség folyton hazafias dalokat énekelte.

Pont félháromkor zugó, percekig tartó éljenzés között érkezett meg Ugron Gábor, az ünnepi szónok. Mire kezdetét vette a magasztos ünnepély.

A székely Dalegyelet éneke után Vajda Ferenc, az ünnepély rendező bizottságának elnöke mondott igen tömör, a függetlenségi és 48-as eszméket élénken megvilágító, lelkes beszédet. Hazafias hévvel szólott s általános lelkesedést keltett megnyitó beszéde után Ugron Gábor lépett elő, hogy elmondja nagyszabásu ünnepi beszédét.

Az ezrekre menő hallgatóság körében mély csend keletkezett, általános figyelem honolt. Valóságos

A „SZEKELY-UDVARHELY” TÁRCÁJA.

A székelyek reáltörténete 1582 — 1691-ig.

Írta: Connert János, ford. Balásy Dénes.
(17. folytatás.)

Különös kivétel volt Mindszent és Kotormány kedvezménye, amennyiben ők sürgős munka idején ígás ökreiket a vetések közt fekvő kaszálókban és tarlókon is legeltethették, mert legelőjük távol esett a falutól. De azért az állatokat összekötni, nyügbe vagy béklyóba kellett tenni, vasárnap, ünnepnap és éjszaka azonban még így sem volt szabad.¹⁰⁴ A sepsi-szacsvai szabályok szerint 1717-ből, meg volt engedve, hogy a tilalmas határon ígás ökröt vagy lovat saját földjén a fűben vagy sarjban valaki legeltessen, de abból nehogy aztán valakinek kára legyen.¹⁰⁵

Minthogy az egész Székelyföldön, de kivált egyes községekben nagy hiány volt kaszáló rétekben és legelőkben, annak okáért kénytelenek voltak aratáskor a tarlót vagy egyes határrészt beszabadítani, még mielőtt a gabonát róluk betakarították volna, a miért némelyek itt-ott kárt vallottak. De ennél gyakoribab voltak, hogy némely gazdák éjjel a vetésföldeken prévarikáltak, titkon etettek, néha oly mértékben, hogy velök szemben a bírók és esküdtek tehetetlenek voltak. A Csik-Gyergyó-Kászoni konstitúciói 1650-ből köve-

telik azért, hogy olyan faluk, a melyeknek határai a másik faluéba bütüllődnek, a széki tisztek tudta nélkül ne szabadithassanak s elhatározzák, hogy a tarlón csak akkor szabad legeltetni, mikor onnan már minden be van takarítva s a másként cselekvőkre, falukra, egyesekre, szigorú büntetést szabnak ki.¹⁰⁶

Minthogy a marháknak csordánkénti kihajtása csak ebben az időben jött általános szokásba, s a barom a faluban vagy azon kívül szabadon kóborolhatott, azért a vetéseket kerítésekkel kellett a kártól megóvni. Először is a vetéskor a mezőre vívó országutakat és utcákat sövénynyel, kerttel zárták el, kaput tettek, amelyet minden ki-bemenés-kor be kellett csukni.¹⁰⁷ „A vetés-kapukat és kertet minden falu Szentmihály nap előtt két héttel 12 frt büntetés terhe alatt megcsinálja” s a falu ezért felel.¹⁰⁸ A tilosba vezető kaput mindenki 6 dénárt büntetés alatt zárja be.¹⁰⁹

Hogy az ugarról a barmok ne mehessenek a vetésre, a vetést és a mezei utat a határ hosszában elkerítették; e kertek felállítását a gazdák között nyílak és telkek szerint osztották ki. Mindenkinél a neki jutott részt jó karban kellett, jó magasan, nyílasok nélkül tartani. Esküdtek és községi bírók vizsgálták felül.¹¹⁰

A kertelések felállításakor gyak-

ran szabálytalanságok fordultak elő, azért Marosszék elhatározta, hogy minden gazda és községi lakos a telke vagy sessiója után reá eső részt egy vicetisztviselővel magának méresse ki, ami ellen aztán sem falu sem egyesek a legszigorubb büntetés alatt kifogást nem tehetnek.¹¹¹ Ha valakinek kerítése megrongálódott, arról őt a bíró értesítse, s ha az a kertet helyre nem állítja, megbüntetésre.¹¹² Erre a C. St. p. 62 art. 20 szerint neki 15 napi határidő adandó.

Némely falunak kicsiny lévén a legelője, a vetésföldek mellett néha egy jó darabot külön hasítottak marhalegelőnek. — Magánosok is megtették azt. De hogy gondatlan felügyelet miatt e barmok ott kárt ne tehessenek, az ily legelő helyeket be kellett keríteni.¹¹³

Aki a nyomás-határon, legyen az község vagy magános, kaszálásért vagy más okból csóvát, tilalmat tett, azt a helyet kerítse be, különben nincs jussa kárpótlásra.¹¹⁴ A Csik-szentmártoni törvények 1667-ből meghatározzák, hogy a nyomás-kertek... a mik az erdőben vannak... Szentmihály napjáig nem szabadíthatók be s azokat lebotani nem szabad.¹¹⁵ E fajta bekerítések folytán a közös legelők igen megszűkültek, kivált azért, hogy némelyek még a kaszálás után sem engedtek oda legeltetni másokat, miből a falubeliekre sok kár hármlott, s az ily

magabíráskodást régulák által kellett korlátozni. A Csik-Gyergyó-Kászoni falutörvények a többek közt ezt is mondják: Az erdő között nem szabad rétet vagy kaszálót bekeríteni többet. A ki nincs még 32 eszten-deje, hogy olyan békerített hely birtokában van, az Gyümölcsoltó Boldogasszony napján azt engedje szabadjárni.¹¹⁶ Ezekből látható, hogy a hármass határ vagy forgókényszer dacára, némelyek sokféle előnyt vagy kiváltságot tudtak magoknak megkaparítani.

Mikor valaki irtogatás által magának mezőt vagy rétet kerekített ki, azt be kellett kerítenie, hogy a legelgető barmoktól megvédje.

Nagy fontosságu volt a falu lakóira a makkoltatás, mert akiknek ilyen helyök volt, szinte ingyen hizlalhatták disznóikat. A makkolás idejére pásztorokat fogadtak, a disznóikat nekik számba adták, vagy pedig önmagok szerre, sorra (szeres) őrítették. Minthogy némely helységben „a bebíró possessorok”, nemesek, kiknek a faluban telkök volt, makkoltatni akartak s azt a falu nem engedte, azért Marosszék meghagyja, hogy minden falu tartson pásztort s a bebírók disznait is engedjék makkra járni.¹¹⁷ Az 1718-ik évi nagy drágaság és szűk termés alkalmával Aranyosszék eltiltotta a makkdőről a disznókat, hogy az emberek maguk szedhessék fel a makkot.¹¹⁸

(Folyt. köv.)

szent áhitat lepte meg az óriási közönséget.

Ugron az első és mostani márciust összehasonlítja. Az — Istennek mosolygása volt, mely a népek ébredését, hősök harcát okozta; a mostani március fagyos, zivataros, mint az abszolutizmus. De a tavaszt semmi sem tarthatja vissza. A természet ébredését nem lehet elfojtani, minden tavasz új gondolatot csatol a régihez, mely mindig haladást jelent. 1848 óta mindig szabadabb lett a nép. Felszabadult Románia, Szerbia s több kisállam, csak mi nem tudjuk függetlenségünket megvédeni.

48-ban alkották meg alkotmányunk széles kereteit, de a zsarnokság ráütött hadával. Azonban a társadalmi és politikai reformok meg nem semmisíthetők; 67-ben látszólag meg is kaptuk az alkotmányt. De most ismét reá támadnak éjjel, mint a róka. Mi vagyunk ezért hibásak, mert nem vagyunk elővigyázók s az alkotmányon rést ütöttek, hol beözönlik az ellenség.

1848 megmutatja, hogy szabadság, egyenlőség és testvériségért kell küzdeni. De ez nem elég nekünk, mert még a függetlenségért kell küzdenünk. Csakis a nemzeti állam képes nagyot alkotni, pl. Franciaország, Németország, Anglia, hol a hatalom jár épen elől a nemzeti célok kitűzésében. Nálunk nem így van s ez nagy csapás. A nemzetiségeket sem tudjuk meghódítani a magysr kultúrának, ha nem mi járunk elől. Ne térjünk el március eszméitől, inkább induljon reánk az abszolutizmus, mely ugy sem lehet hosszas életű Európában.

Az Ursten megvédi a népet. Eljön majd, hogy megbüntesse a hatalommal visszaélőket s a nép oly törvényeket alkot, melyek az abszolutizmust lehetetlenné teszik s akkor kialakul majd a nagy Magyarország.

Frenetikus tapsvihár és éljenzés követte a nagy székely beszédét.

Ezután Kovácsy Ernő lépett a dobogóra és elszavalta Petőfi: Talpra magyarját, melyet a Székely Dalegylet éneke, majd pedig Kónya Sándor zenekarának játéka követett.

A Kossuth-utczára kitóduló közönség a szállodától az ezredéves emlékgig elterülő tért egészen ellepte s mindenki csodálkozott, hogy miképen tudott elhelyezkedni előbb a teremben ez a sokaság.

Biró Ferenc máréfalvi főbíró sorakoztatta népét és lelkes hangulatban vonultak Máréfalvára.

Később Vajda Ferenc és Dr. Kovácsy Albert vezetésével küldöttség tisztelgett Ugron Gábornál. Megköszönték az ünnepélyen való szereplését és meghívták estére, a Budapest-szálló disztermében tartandó társasvacsorára. Ugron szokott szívélyességgel fogadta a meghívást; kijelentvén, hogy mai napon rendelkezzen vele, résztvesz mindenütt.

Este 8 órakor 150 teritekes társasvacsorára gyűlt egybe városunk és a közeli vidék polgársága, melynek soraiban láttuk Ugron Gábor ünnepi szónokot, Dr. Kállay Tamás és Szakáts Zoltán v. képviselőket, Dr. Domokos Andor alispánt a vármegye képviselőjében, Dr. Horváth Károly kir. körjegyzőt és még sokakat a honorációrok közül.

A hangulat lelkes volt. A felköszöntők sorát Dr. Válcsik Ferenc tekintélyes ügyvéd nyitotta meg tartalmas beszédével. Ugron Gábornak mint a nemzet törhetetlen kitartású vezérét üdvözölte és kérte, hogy legyen továbbra is vezérünk s vezesse diadalra a függetlenségi és 48-as elveket, melyek alapján lehet csak nagy és hatalmas ismét Magyarország.

Ugron Gábor nem tekinti magát vezérnek, hanem olyan közkatonának, aki bátran megy a harcba a vezérek után, akik ha előre mennek követi, de ha meghátrálnak leszurja őket. Kitartásra, bátorságra inti a közönséget s a nemzet biztos győzelmére üríti poharát.

Fejes Áron tanár a szövetkezett ellenzékét s annak népszerű elnökét: Kossuth Ferencet élteti igen szép beszédben. Gyertyánffy Gábor Ugron Gáspár jelenlévő 48-as hadnagyot, a vármegyei honvédegyelet érdemes elnökét köszönti. Dr. Kállay Tamás képviselő a székely anyaváros páratlan lelkes közönségét és asszonyait üdvözli; összehasonlítván, a magyar Alföld honfiaival, kiket sokszor tulszárnynak kitaró, erős hazafiságukkal.

Szakáts Zoltán volt képviselőt is kimozdították egyhangú némaságából a „halljuk“-ozó polgárok. Mindenki várta, hogy mit szól a lelkes hangulat közepette. Hát bizony ő mentegelődzött, érezte, hogy nem azt az utat követi, amelyet választó közönsége. Megmaradt Bánffy mellett. A polgárság pedig szívvel-lelékel függetlenségi és 48-as elveket vall. Elnézést kért a maga számára és Vajda Ferenc rendező bizottsági elnök egészségéért ivott. Felszólalása egészen lehűtötte a polgárságot s már most látható volt a hangulatból, hogy ilyen elvekkal sem ő, de más sem kaphat a székely anyavárosban többé képviselői mandátumot.

Vajda Ferenc az általános választói jogot hangsúlyozva, a polgárságot köszöntötte fel.

Ugron Gábor eltávoztása után Solymosy Endre tanár tartalmas beszédben fejtegette hazánk helyzetét s az ország hazafias lelkesedését üdvözölte.

Végül aztán még sokáig együtt maradt a lelkesült társaság és igen sok pohárköszöntő hangzott el. Különösen Dr. Kállay Tamás képviselő volt a szóvivő, aki bővebben kifejtette egyes politikai jelenségekről bátor és őszinte nézeteit. A társaság pedig szívesen hallgatta s valósággal megszerette a rokonszenves, fesztelen kedélyű, derék képviselőt.

A mulatság késő a éjjeli órákban ért véget.

Bibarcfalván

d. u. 2 órakor a templom előtt gyűltek nemzeti zászlóval és a Szózatot, Kossuth nótát énekelve járták be az utcákat. Majd a székely zenekar vezetőjével élén a Klapka-indulót játszta s így mentek zárt sorokban az ev. ref. templomba. Az isteni tisztelet a Szózat elénekklésével kezdődött s Borsay László pap hazafias imát mondott. Ezután a Himnusz hangjaival távoztak a templomból a paplakba. Itt a zenekar a Szózatot játszva, Bakó Lajos füg-

getlenségi pártelnök elszavalta a „Talpra magyar“-t. Végül a zenekar játéka mellett esendesen szétoszlott a közönség.

Oklándon

a községháznál óriási közönség gyűlt össze, ahol Dr. Hinléder Fels. Ernő képviselő lelkes beszédet mondott.

KÜLÖNFÉLÉK.

Igaz magyar!

Nem bánom én, ha elsuhan
Az élet szép aranykora,
És hogyha nem ragyog reám.
A fényes tettek nagy sora:
De tenni vágyok ott, ahol
Munkára int a férfi kar...
Ha porszem is, mit alkotok,
Csak egy legyen: igaz magyar!

Nem bánom én, hatalmi kegy
S a fény emeljen másokat,
Mit bánom én kitüntetés —
Ezernyi is, ha osztogat:
Az öntudat nyugalmat ad,
Hivás s a látszat nem zavar...
Büszkén tekintek szerteszét
Ha, mit tevék: igaz magyar!

Nem bánom én dus kincseim
Gyönyörrel éjjen a világ,
Munkán szerzett kenyér mellett
Elég nekem egy kis virág...
Tarkázza itt-ott utamat...
S ha majd a sirhalom takar,
Ott álljon büszkén gyermekem:
— Apám volt ő: igaz magyar!

Fülei Sz. Lajos

— Apponyi letartóztatásának terve.

Fejérváry egy újpesti küldöttség előtt szörnyűséges kijelentést tett. Kijelentette, a pénzen összevásárolt küldöttségnek, hogy ha Apponyi Albert gróf tovább folytatja országos akcióját, a nemzeti ügy érdekében: le fogja tartóztatni!

— **Utolsó fillérestély.** A helybeli jótékony nőegyesület utolsó fillérestélyét e hó 21-én (szerdán) változtatott műsorral tartja meg. Három előkép lesz. Az első Margitai Tihamér az „Ellenállhatatlan“, második Borsos József „Álarcos táncvigalom után“, harmadik Kemény Jenő „Civódás“ című festménye után. E közben Pap Irma énekel, Kovácsy Ernő szaval és Szabó András 4 éves lánykaja énekel. Lesz még világposta és más efféle mulatság.

— **A medeséri ifjúsági egyesület,** minap úgy anyagilag, mint erkölcsileg fényesen sikerült színelőadásos táncvigalmat rendezett. Bejött: 90 K 60 fillér. Ebből tiszta haszon 42 K 72 fillér. Felülfizettek: Nemes Dénes 1 K 40 f, Ferenczi Áron lel. kész 1 K, özv. Bodrogi Józsefné 60 f, Pál György 40, Szász Ferenc tanító 50, Sándor Géza lel. kész, Bartalis Dénes, Sófálvi Sándor, Tibódi Elek 20—20 fillért. Fekete Domokos, Dobos Dénes (Kede), Márton György, Kibédi János, Marosi, Vas Miklós, Vári Domokos 10—10 fillért és Marosi Mátyás tanító 50 fillért. Ugy a felülfizetők, mint Betegh Pál és Társa könyvnyomtató intézete az olcsó és csinos kiállítású meghívókért, fogadják Egyesületünk őszinte köszönetét. Medesér, 1906. márc. 13. Borsos György, áll. tanító.

— **Városi közgyűlés.** Városunk képviselőtestülete e hó 20-án (kedden) d. u. 3 órakor rendkívüli közgyűlést tart, melynek tárgyait legnagyobb részben szerződések jóváhagyása, fizetési előlegek kérése s

más a városi keblő ügyeihez tartozó kérdések töltik be.

— **Eljegyzés.** Dávid Lajos helybeli kir. posta- és táviratiszt eljegyezte Nagy Rózsa k. a. t. városunkban.

— **A „szemét-nép“ dolgozik,** felszólatta a Kossuth Ferenc elnöklete alatt működött vezérő-bizottságot. A kormány a bizottság további működését be akarja tiltani. Szánalmas indoka az, hogy a vezérő bizottság kezdettől fogva oly jogokat impultált magának, melyek csak a végrehajtó hatalmat illetik meg. Zárt helyen találkozni és ott tanácskozni néhány uri embernek, csak nem tilos még Magyarországon? A kormány rombolni akar s ennek egyik célja a vezérőbizottság. Megverem a pástort és elszéled a nyáj! — gondolják Vészi urék s csinálják a „rendet“ Fejérváry és érdektársai. Jól teszik. Csak halmozzák fejük fölé, élesítsék a kardokat. Hát ha saját súlyától huzva, lezuhan majd nyomorult fejükre...

— **Létezik-e Maró Gergely?** Dr. Kállay Tamás, az udvarhelyi választókerület függetlenségi és 48-as v. képviselője táviratot intézett Kiskőrös község elöljáróságához. Megkérdezte, hogy ott van-e, volt-e ilyen nevű „48-as honvéd?“ Erre a kérdésre a következő választ kapta: „Maró Gergely nincs, nem létezett Kiskőrösön. Elöljáróság“. Ebből is látható, hogy minő galád merényletet követtek el a „szemét“ kormány zsoldosai a 48-as dicső név ellen s hogy hitvány hazugság mind az, amit az ugynevezett „Politikai Kalendárium“ című füzetben a haladók összehalmoztak. Most értesülünk, hogy immár a községek elöljáróságaihoz is eljutott ez a népmérgező pamflet. Dobjátok tűzbe székelyek s ha valaki ingyen vagy pénzért kinalja, mondjátok meg neki, hogy „tegye a fájós fogára“ és bolondítsa el vele a nemzetiségét!...

— **Istentisztelet.** A helybeli ev. ref. templomban ma (vasárnap) d. e. 10 órakor Nagy Károly theol. tanár tartja az egyházi beszédet, míg a kántori teendőket Zsigmond Ferenc végzi.

— **Magyar Vértanúk Könyve** címmel egy nagyszabású könyv jelent meg, amely az 1848—49-iki szabadságharc alatt és utána 1850, 51, 52 és 1853-ban történt borzasztó kivégzéseket mind leírja és legnagyobb részt szemtanúk egykoru rajzai, festményei nyomán készült — az országos ereklje-muzeumban levő — képekkel illusztrálja. A szörnyűséges kivégzéseket, nők és iskolásgyermekeknek az osztrák brutális katonák által történt megkorbácsolatását s több más megható történelmi eseményt 63 egész oldal nagyságú képpel és 12 színes mülappal illusztrálja, ezenkívül 164 arcképet ad az elítéltekről. — Ennél kegyetesebb, meghatóbb és rettenetesebb munka magyar nyelven nem jelent meg. A könyv szerzője Dr. Kacziány Géza tanár, ki művét gróf Kreith Bélának, az ereklje-muzeum alapítójának ajánlja. Vas József az első kiadás egész jövedelmét a Kossuth-muzeum föntartására ajánlotta fel. A könyv ára diszkötésben 6 K 80 f. A muzeum javára készültek diszpeldányok is 10 és 20 K árban selyem- és bőrkötésben. Kapható a „Székely-Udvarhely“ kiadóhivatalában (Betegh Pál és Társa könyvkereskedése) Székelyudvarhelyt Kossuth-utca.

— **Utolsó fillérestély.** A helybeli Polgári Önképző és segélyező-egylet március 19-iki utolsó fillérestélyét a következő műsorral tartja meg: 1. Nyitány a helybeli zenekar által. 2. „Furcsa jubileum.” Vigjáték 1 felvonásban. Irta Dr. Törkös Béla. Rendező Fischer. 3. „Miért nem házasodik meg a sógor?” Vigjáték 1 felvonásban. Irta Balázs Sándor. Rendező Fischer. 4. Zárbeszédet tart az egyleti elnök. Tánca 12 óráig. Rendezők: Sándor Róza, Orbán Juliska, Fischer Ferenc r. b. elnök, Ifj. Szermerjay Károly r. b. alelnök. Belépő díjak: a két első sor 1 K, a többi sorokban nők 40 fillért, urak 60 fillért fizetnek.

— **Magyar dalok, átiratok zongorára.** Különböző zenei folyóiratokban megjelent eredeti magyar dalaim, Lavotta-átírataim és Vikár Béla gyűjtéséből fonograf után leírt népdalaim egy részét négy füzetben kiadom. A füzetek tartalma következő: I. füzet Boldog vagyok, ha láthatlak. (Zempléni Á. verse) Hajnalodik. (Zempléni Á. verse) Ej! hát od, adom! (Csárdás.) Eredeti dalok. Ára 1 korona. II. füzet. Balog Józsi Kuruc bujdosó Kolozsvári lassu. Vikár Béla népdalgyűjtéséből. Ára 1 korona. III. füzet. Ima a hazáért Lavotta szerelme Jó bor, jó barátság Lavotta után Zempléni Á. verseire. Ára 2 korona. IV. füzet. Esteledik. (Zempléni Á. verse.) Kecskeméti öreg bíró. (Zempléni Á. verse.) Duhaj nótá. (Taksanyi J. verse.) Eredeti dalok. Ára 1 korona. A 12 dal ára egy füzetben 4 korona. Jókai-gyászda. Második kiadás. Ára 1 kor. Egyidejűleg jelenik meg. Magyar etude című hangversenydarabom. Ára 2 korona. Az előjegyzések és előfizetések férjem, Zempléni Árpád nevére, lakásunkra, Budapest, IV., Bátya-utca 11. szám alá küldendők. Szíves gyűjtőknek tiszteletpéldánnyal szolgálunk. Tisztelettel Z. Révész Anikó.

— **A gazdák érdekében hasznos** újítást tervez Mauthner Ödön cs. és kir. udvari magkereskedő cég Budapesten. — Ugyanis a gazdák ezideig teljes megnyugvással szereztek be gazdasági magszükségleteiket oly üzletekben, ahol Mauthner-féle konyhakerti és virágmagvakat árusítanak, abban a hiszemben, hogy ott a gazdasági magvak is a Mauthner cégtől valók. Sajnos ez nincs mindenütt így, aminek következtében bizony sok oly gazdasági magot vételnek meg a gazdákkal, amelyek sohasem kerültek ki Mauthner raktáraiból. Amint értesülünk a gazdák érdekében megvédésére és a cég jó hír nevének érdekében is, a Mauthner cég a közönséggel rövidesen ismeretnie fogja mindazon vidéki kereskedők és szövetkezetek névsorát, amelyeknél a cég gazdasági magvai kaphatók. — Addig is ajánlatos a vásárlásnál a beszerzési forrás felől meggyőződést szerezni.

— **Rajzcsetek,** író és rajzeszközök legnagyobb választékban olcsó szabott árak mellett: Betegh Pál és Társa könyv-, papír-, író- és rajzszerkereskedésében Székelyudvarhely.

— **Külföldi tanulmányutra** a székelly iparkamara területére egy 600 koronás iparos ösztöndíjat engedélyezett a keresk. minisztérium 12519—II-c. sz. alatt: Pályázati kérvények

folyó évi április 15-éig az iparkamarához Marosvásárhelyre küldendők.

— **A pusztító betegségek** elleni harcban a világ legkiválóbb orvosai egyesülnek. E betegségek legborzasztóbbika az Epilepsia (Nyavalyatörés). E bajban szenvedőknek vigaszul szolgálhat azon értesülésünk, mely szerint egy magyar orvos e betegség ellen új és hatékony gyógyító módszert talált fel, amelylyel már a külföldön is feltűnést keltett. Ez orvos Dr. Szabó B. Sándor Budapest, V. Alkotmány u. 5; ki készséggel nyújt felvilágosítást mindazoknak, kik gyógyító módszere segélyével e súlyos bajtól szabadulni óhajtanak.

— **Kisiparosok ösztöndíja.** A kereskedelemügyi minisztérium 12518 VI. C. sz. két egyenként 1082 koronás ösztöndíjat adományoz képzéshez kötött, szakmájában kiváló és józanéletű olyan kezdő ifjú magyar honos iparosnak vagy idősebb segédnek, aki továbbképzés vagy műhelyi berendezés, illetve annak tökéletesítése céljából atyja iparát folytatva, annak üzletét átvette, esetleg átvenni és tovább fejleszteni szándékozik. Felszerelt folyamodványok a nevezett minisztériumhoz címezve legkésőbb folyó hó 31-ig az iparkamarához Marosvásárhelyre küldendők.

— **Glicerín-szappan.** Sokan, kiknek télen át kéz- és arcbőrük felrepedezik, ezt a kellemetlenséget csakis a rossz és egészségtelen szappannak köszönhetik. Szakértők által a legjobb kéz- és arcapoló szerek a valódi glicerín-szappan tartatják. De vannak olyan szappanok is, melyek cukor- és alkohol által vannak átlátszókká téve és mégis glicerín szappan néven kerülnek forgalomba, ezek pedig ártalmak. Legjobb ismertető jele a valódi glicerín-szappannak az, hogy soha ki nem szárad, ilyenek a Sarg-féle gyártmányok is, melyek a bőrt mindig puhává és simmává teszik és nem ártanak.

— **A gyümölcsfák ápolása.** A gyümölcsfák termése évről-évre meglehetősen széles határok között ingadozik. Ha azt akarjuk, hogy a gyümölcsfák termése állandóan kelégitő legyen, azokat megfelelő ápolásban kell részesíteni. Első sorban pedig gondoskodni kell arról, hogy azoknak megfelelő táplálék álljon rendelkezésükre. A gyümölcsfákat kevés helyen részesítik megfelelő trágyázásban. Az istállótrágyát nem igen adogatják a gyümölcsfa alá. De a komposzt, emberi ürülék, trágyalé, vér, stb. szintén csak ritkán alkalmaztatnak. A mesterséges trágyaféléknek minél szélesebb körben való alkalmazása szintén kívánatos volna. Ezen trágyafélékkel módunkban volna az egyes tápanyagokat olyan mennyiségben alkalmazni, a mily mennyiségben azokra szükség van. A műtrágyák segélyével a fa gyorsabb növekedést, a gyümölcstermés jelentékeny fokozását lehet elérni. A mesterséges trágyafélék közül a káli az erőteljesen növést és dus hozamot mozditja elő, miért is a kálitrágyázás különösen a termésben levő fáknál igen fontos. A foszfortrágya szintén fontos, mert a gyümölcsképzésre hatással van és kálival együttesen alkalmazva, a gyümölcsök tökéletes fejlődését mozditja elő. A nitrogén a levél és a fa képződését mozditja elő, a gyümölcsök fejlődését elősegíti és a hasznos is nö-

veli. A gazda tehát, a körülményeknek megfelelő trágyafélét választva ki és alkalmazhatja azt, amelyik céljának leginkább megfelel. Ha úgy a fáképzés, mint a termés előmozdítására akarunk hatni, akkor együttesen fogjuk alkalmazni a műtrágyaféléket, különben pedig csak a célnak megfelelőt. A műtrágyaféléket a gazda mindig maga szerezze be külön-külön, ne pedig kész keverékben vegye meg.

— **Nem keverék,** hanem kizárólag tiszta, átlátszó, aranyárga, iz és szagnélküli a Zoltán fele csukamájolaj, és ezért úgy a gyermekek, mint felnőttek szívesen veszik. — E hírneves csukamájolaj tápereje és könnyű emészthetősége miatt is igen becses. — Üvegje 2 korona a készítő Zoltán Béla gyógyszerárában Budapest, V., Szabadságtér és a helybeli gyógyszerárakban.

— **A szépség hatalom.** Szép akar lenni mindenki. Mindenki használja tehát Magyarország első orvosnője, gróf Hugonnay Vilma dr.-nő által legjobban ajánlott székellyhavas bivalytejből készült „Alba” szappant (ára 1 kor.), „Alba” arckrémét (ára 1 kor. 50 fillér) és „Alba” hölgyport (ára 1 kor. 50 fillér), melyek semmiféle ártalmas vegyi terméket nem tartalmaznak és szeplő, májfoltok, valamint mindenféle arctisztatlanságok ellen legjobban hatásos szerekek bizonyultak. Kaphatók mindenütt. Készíti Balázsovich Sándor gyógyszerész, Sepsiszentgyörgy 184 szám.

— **Hazai ipar!** Wein Károly és Társai szövőgyári cég a mai lapunkban közöltetett figyelmeztetésére különösen utalunk, s elsősorban házi asszonyainknak ajánljuk becses figyelmébe. — Vegyünk, a hol csak lehet hazai iparcikkeket, hozzájárulunk, hogy ez által sok ezer szorgalmas kéz jutalmazó munkát kap, de hozzájárulunk ez által ahhoz is, hogy a nemzet gazdaságilag is erősödhessen.

— **Országos kirakóvásárok március havában** a következő helységeken és napokon lesznek:

18. Bolkács.
19. Csik Szt.-Domokos, Egerbegy, (Tor.-Ar.), Felvincz, Görcsön, M-Gyerő-monostor, Martontelke, Miklóstelke, Nagy-Apold, Parajd, Uzon, Vajdaháza, Vajda-kamarás.
20. Brád.
21. Bilak, Erdős-szentgyörgy, Orlát, Székelyudvarhely.
22. Szilágy Nagyalu.
23. Szilágy-Somlyó.
24. Vajda-Hunyad.
26. Apold, Bonczhida, Erzsebetros, Földvár, Kis-Sink, Radnót, Szi-nye.
28. Zám.
29. Bögöz, Egerhát.
30. Héjjasfalva, Maros-Oroszfalu Szász-Csor, Zentelke.

Az ellávozott ifjak.

— március 17.

Ugy gondoljuk igen sokan tudni fogják már a címből, hogy e sorok mire vonatkoznak. A helyi ev. ref. főtanoda azon VII. osztályos növendékeiről emlékezünk meg, a kik a ma reggeli vonattal elhagyták városunkat, hogy a hajduböszörményi gimnáziumnak legyenek növendékei. És miért kellett elhagyniok az annyira szeretett Székelyföldet? Mert magyar érzésű nek, hazafiságuknak kifejezést adtak oly módon, a hogyan tudtak. Ugynevezett „tüntetést” rendeztek, a mi abból állott, hogy a Kossuth utcán végig vonulva elénekeltek a Kossuth-nótát s ez volt azon főben járó bűn, melyért el kellett hagyniok városunkat.

Azt senki kétségbe nem vonja, hogy minden intézet növendékeinek be kell tartaniok a szabályokat, az intézet törvényeit. Ezt szó nélkül áthágták, amikor állítólag a kaput felnyitották, de erre a kimért büntetés oly súlyos, hogy valóban megbotránkozik az ember, mert tekintetbe kell venni azt is, hogy miért történt. Nem ledér mulatság céljából, hanem hogy hazafias érzésüknek kifejezést adhassanak. Ezért husvétig tartó intézeti internálás, szabályszerű magaviselet s ennek következménye a segélyek megvonása, bizony mondjuk, tulságos büntetés, mert ezáltal igen soknak a tanulás uja vágatott el. Ifjui hevükért, hazafiságukért mégis sok egy kisé.

Következménye az lett, hogy az intézet VII. osztályának igen sok növendéke kilépését bejelentette. Nem csodáljuk, hiszen állami intézetben, ahol pedig sokkal szigorubb a nevelés, ugyanezért beérték feddésel. És ez helyes!

Hogy nem a kapukinyitás volt az ok, hanem a hazafias érzés, azt legjobban bizonyítja azon körülmény, hogy a künnlakókat is csaknem olyan súlyosan büntették meg, habár ők a kaput fel nem törhették.

Nem is szóltunk bele eddig a dologba, mert teljesen az intézet belügyének tekintettük; habár a büntetést tulsoknak találtuk, de hogy oly intézet, amely hajdan a hazaszeretet mentővára volt, oly felekezeti intézete, mely a nemzetnek oly sok vértanút adott, a hazaszeretetért még akkor is üldözöbve vegye növendékeit, jó részt hitsorsosait, midőn más intézetbe akarnak belépni, ezzel már átlépik a határt. De más részről kényszerít a felszólalásra azon körülmény is, mert Rákóczy katonáinak, Kossuth honvédeknek utódait: a székellyeket így csuffá téve, szó nélkül nem tűrhetjük. Ez az intézet nem képviseli a székelység gondolkozását. A közvélemény szeretettel öleli keblére a hazafiságukért üldözöbve vett véreit.

Olyan látogatási bizonyítványt adott távozó növendékeinek, hogy az abban rájuk rakott sár visszapattan.

Ide iktatjuk egész terjedelmében, kihagyva a kihagyandókat, hadd ássa a székelly nép, miként bánik ifjaival azon intézet, melyet véres verejtékével állított fel a vallási hűség, a tudomány és hazaszeretet oltárának:

Sz.....1906.

Látogatási bizonyítvány.

.....született vallásu a folyó 1905/6-ik iskolai esztendőben a székellyudvarhelyi ref főgymnázium hetedik osztályának rendes növendéke volt mai napig (?), a mikor az intézetből kilépett. Makacs tagadásért, terrorizálni akarásért rá rótt büntetés (év végén bejegyzendő szabályszerű magaviseleti fokozat és igazolatlan óramulasztás) elől iskolaváltoztatással akarván menekülni, más intézetbe való belépése ellen csak azon esetben nem emelek kifogást, ha a jogerős ítéleten alapuló büntetést ezáltal ki nem játszhatja.

Székellyudvarhely, 1906. márc. 16.

Gönczi Lajos s. k. igazgató.

Ime a véreink tükre; adták saját véreink.

Azonban nem mindenben felel

meg a valóságnak. Először is, nem az alulírott napig, márc. 16-ig voltak az intézet növendékei, mert még e hó elején kiléptek. 2. szor a makacs tagadás abban nyilvánult, hogy adott becsületszavukat nem szegtek meg s nem árulták el vezetőiket. A terrorizálni akarásért pedig nincs törvénykönyv, a mely elítélne bárkit is. De hat hogy is lehettek mindnyájan terrorizáltak? Hit akkor kit terrorizáltak?

De különösen csodálkozunk azon, honnam vették a végső mondatot s az ebben kifejezett jogot? Mi módon akarja (itt már helyesen) terrorizálni más intézet tanácsát és tanári karát az itteni?

Ennyiben akartunk hozzá szólni a dologhoz, mindkét oldalról vett informalás után. Nem akar ez terrorizálás lenni a mirészünkről, csak figyelmeztetni akarjuk a tanári kart, hogy így igen könnyen a székelv név és az intézet jó hírnevét veszélyeztetik, a mihez pedig nekünk is van és lehet pár szavunk.

Ti ifjak, kik a messze idegenbe távoztok, őrizzétek meg szívetekben a lángoló hazaszeretetet s tanuljatok csak úgy, mint itt, viseljétek magatokat csak úgy, mint itt s akkor elismerést, becsületet hoztok a székelv névre. Ti hajduk pedig öleljétek szeretettel kebletekre testvéreinket, a kiknek ősapjai a ti ősapáitokkal együtt küzdtek a hazáért, szabadságért.

Haza!.

KÖZGAZDASÁG.

A talaj tavaszi porhanyítása. Az okszerű talajművelés főelve az ősszel megszántott talajon tavasz-

szal a szántást amennyire lehetséges mellőzni és helyette az extirpálást, grubberolást esetleg csak erős fogasolást alkalmazni a korai vetés előtt. Ezt ajánlani nem lehet eléggé a gazdák figyelmébe. És pedig azért, mert az ilyen talajműveléssel megőrizhetjük talajunk nedvességét. A tavaszi szántásba vetett növények hamarabb megérzik a szárazságot, mint a grubberolt talajba vetettek. Az ilyen talajokban a műtrágyák kedvezőbb hatást fognak gyakorolni. A nedvesség konzerválásán kívül a porhanyítás előnye az is, hogy a grubberolást korábban kezddhetjük meg, nyirkos földet nem hozunk a felszínre, mint a szántásnál. A vetést idejében végezhetjük el. A grubberolt föld vetése kevésbé gyomos, mint a szántott földi vetés. A tavaszi szántást tehát csak akkor alkalmazzuk, ha a talaj erősen összetömődött, ha annyira elgyomosodott, hogy a porhanyítással megfelelő munkát nem tudunk végezni. A tavaszi porhanyítás lazább szerkezetű, homokos talajokon esetleg egy fogasolásból állhat és megfelelő is lehet az. Minél kötöttebb a talaj, annál kevésbbé fogunk jó munkát végezhetni a fogással, annál inkább kívánatos a grubber, extirpátor alkalmazása. Az őszi szántásnak tavaszi szántása mellőzhető a későbbben vetendő növények alá is. A porhanyítás kedvező hatással lesz azon növényekre is, sőt gyommentes talajon a kései vetések alá a tavaszi szántás mellőzésével ismételt porhanyítással is előkészíthető a talaj. A tavasszal elszórandó

foszfortrágyák ilyen talajelőkészítés esetén a porhanyítás előtt szórandók el. Tehát amennyiben csak a talajviszonyok megengedik, tavasszal mellőzzük a szántást és helyette csak porhanyítsunk.

Társ-szerkesztő és laptulajdonos:

Betegh Pál

Kiadja: Betegh Pál és Társa újságkiadó intézete.

„EMULSIÓ“

név alatt azon egynemű folyadék értendő, melyet olaj vagy zsiradék vízzel való keveréke ad. A tej és tejfel természetes emulsiók, melyekben a vajzsiradék a legapróbb cseppekre van szétosztva és egyenletesen elosztva. A SCOTT-féle EMULSIÓ teljesen hasonló összetételű, amely a legfinomabb norvégiai gyógyszerkamájolajból készül méz és nátron hypophosphitok hozzáadásával. Mindazon esetekben, mikor csukamájolaj használata ajánlatos, a SCOTT-féle EMULSIÓ előnyben részesítendő, mert az határozottan jó ízű és a mellett igen könnyen emészthető.

A SCOTT-féle EMULSIÓ valódiságának jele a „hátán nagy csukahalat vivó halász“ védjegy.

Kapható minden gyógyszer-tárban.

Ezen lapra való hivatkozással és 75 fillér levélbélyeg beküldésé ellenében minta üveggel bérmentve szolgál:

Dr BUDA I E M I L

„Városi gyógyszer-tára“ BUDAPEST, IV., Váci-utca 34/50.

Egy eredeti üveg ára: 2 K 50 f.

Eladó trágya. Mintegy 50 Haurik Alfréd szőrgyárosnál Székelyudvarhelyt.

Három szép szoba, konyha, kamara külön udvarral stb. hozzátartozóival együtt kiadó. Cím a kiadóhivatalban.

BALI

MEGHIVÓKAT

OLCSÓ ÁRON KÉSZIT

BETEGH PÁL ÉS TÁRSA

könyvnyomtató-intézete Székelyudvarhely

A szépség egyik főkelléke a szép arcbőr.

Minden hölgynek módjában áll ezt megszerezni,

a FÖLDES féle

Margit-crème

csodás hatású arckenőcs használata által.

A Margit-crème egy rendkívül finom, kellemes szikosságu, gyorsan felszívódó, kedves illatú vegyszer, mely már az első kísérlet alatt mintegy behizelgi magát; a bőrt rögtön kellemes puha bársonyszerű tapintat ad, 10-20 nap alatt teljesen átalakítja a bőrt, nyomtalanul eltünteti szeplőt, májfoltot és mindenemű bőrtisztatlanságot.

Előnyös tulajdonsága ezen krémnek, hogy a bőrt nem teszi zsíros tapintatúvá, fényessé, mint más kenőcs, sőt ellenkezőleg annak fényét, mint a puder elveszi, minél fogva nappal is alkalmazható. A bőrt táplálja, mitől az gyermekedűde- seget, teltséget, bársonyszerű puhaságot és kellemes tapintat nyer.

Legényesebb előnye, hogy **higanyt, ólmot** nem tartalmaz és így teljesen ártalmatlan.

Ára egy tégelynek 2 K, kis tégelynek 1 K.

Margit-szappan 70 f, Margit-puder 1-20 K,

Margit-aróviz 1 K, Margit-fogpép 1 K.

Készíti:

FÖLDES KELEMEN

gyógyszerész. Aradon.

6 koronás rendelések bérmentve küldetnek

Kapható: Koncz Armin és Solymossy János gyógyszer-tárában.

Vezérszó: Minden darab szappan a SCHICHT névvel, tiszta és ment káros alkatrészeketől.

SCHICHT-SZAPPAN

(„szarvas“ vagy „kulcs“ szappan)

a legjobb és használatban legolcsóbb, minden ruhanemű és mosási módszer részére

JÓTÁLLÁS: 25.000 koronát fizet Schicht György cég vussigban bárminek, aki bebizonyítja, hogy szappana a „Schicht“ névvel, valamely káros keveréket tartalmaz. 170

Jelszavam: szoliditás, pontosság és mérsékelt árak!

Új cipészüzlet!

Van szerencsém a helybeli és vidéki közönség tudomására hozni, hogy a barátok templomával átellenben Batthyány-tér 11. szám alatt üzletet nyitottam. Raktárt tartok mindenféle férfi, női és gyermek cipőkben. Rendelésre a legjobb anyagból olcsó árban pontosan szolgállok.

Teljes tisztelettel:

Szöcs Gergely.

Baross, Borszéki és Kászoni vizek!

Üzletáthelyezés!

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szíves tudomására adni, hogy üzletemet áthelyeztem az alsó piacra, az újonnan épült

Frölichné-féle üzlethelyiségbe

hol egyszersmind nagyon szép raktárt rendeztem be mindennemű fűszerárúkból, porcellán, üveg, gyermekjáték, diszműárú, függő, fali és asztali lámpákban.

Amidőn kérem a nagyérdemű közönség szíves pártfogását, ígérem, hogy igyekezni fogok minden esetben igen tisztelt vevőimet a legjobban és legolcsóbban kiszolgálni.

Teljes tisztelettel

SZENTPÉTERY GERGELY.

Államilag ólomzárolt lucerna és lóhere magvak. Valamint baltacín-, répa- és fűmagvak. Valódi erfurti konyhakerti- és virágmagvak a legjobb minőségben a legolcsóbb áron.

Mindig friss fűszerárú!

Ablaküvegezés!

SZENKOVITS JÁNOS UTÓDA

férfi és női divat-áruháza

Székelyudvarhely, Batthyányi-tér 4. sz.

Felgyülemlett hibátlan 2-7 méter hosszú

maradékok,

flanelek, tennisszövetek, Barchent 12 kr mtrkint, cöppe- rek, kretonok 16 kr méterenként, schifonok igen jó 18, 22 kr méterenként.

Férfi-ruha posztómaradékok egy és fél métertől három és fél méter hosszú drbokban 95 kr métere.

Szőttes-maradékok igen szép 16 és 20 kr méterenként.

Legolcsóbb árak!

Videkre utánvét mellett küldetnek.

Nagy választék nyakkendő- és kalapokban.

